

Lietuvos
nacionalinis
muziejus

Metų veiklos ataskaita

2024

1	Generalinės direktorės žodis	4
2	2024 metų statistika	8
3	Mūsų strategija	12
4	Lietuvos sezonas Prancūzijoje	16
5	Palaikome Ukrainą	20
6	Parodos	24
7	Keliaujame pas lankytojus	28
8	Fondų naujienos	32
9	Muziejinių kompetencijų ugdymo programa „Marta“	36
10	Restauravimo centro pasiekimai	40
11	Edukacijos	44
12	Muziejus kitaip	48
13	Leidybos naujienos	54
14	Muziejus bendruomenėms	60
15	Apie mus kalba	64
16	2025 metų planai	68

Generalinės direktorės žodis

Generalinės direktorės žodis

„Muziejaus misija yra saugoti praeitį, įkvėpti dabartį ir kurti ateitį. Šis siekis reikalauja nuolatinio dialogo su visuomene, inovatyvių sprendimų ir ambicijos tapti visiems atviru traukos centru.“

Dr. Rūta Kačkutė

2024-ieji Lietuvos nacionaliniam muziejui buvo ypatingi: mūsų parodose užsienyje apsilankė apie 256 tūkst. lankytojų – tokio tarptautinio susidomėjimo dar nebuvome sulaukę per visą muziejaus

istoriją. Esu dėkinga visiems, kurie prisidėjo prie šių pasiekimų, ir didžiuojuosi mūsų komanda, kuri sugebėjo peržengti savo galimybių ribas ir įgyvendinti išskirtinius projektus.

Pernai LNM Lietuvoje sulaukė daugiau nei 380 tūkst. lankytojų, o beveik 33 tūkst. jų dalyvavo edukaciniuose užsiėmimuose. Tokie skaičiai ne tik rodo didelį susidomėjimą, bet ir patvirtina, kad mūsų vykdoma strategija stiprinti ryšius su įvairiomis auditorijomis yra teisinga. 2024 m. muziejus surengė 350 renginių, skirtų įvairioms tikslinėms auditorijoms, ir sukūrė 22 naujus edukacinius užsiėmimus, pritaikytus tiek mokykloms, tiek bendruomenėms. Muziejus 2024 metais surengė daugiau nei 40 parodų.

Didelis dėmesys buvo skiriamas bendruomenių įtraukčiai. Intensyviai dirbome su bendruomenėmis, patiriančiomis socialinę atskirtį, – lankytojais su regos ir klausos negalia, vaikais, turinčiais autizmo spektro sutrikimų, senjorais.

Sezono Prancūzijoje programa ne tik pritraukė gausybę lankytojų, bet ir atvėrė naujas bendradarbiavimo galimybes su Pompidou moderniojo meno centru, Luvru, *Vasarely Foundation* bei kitomis institucijomis. 2025 metais tęsime bendradarbiavimą su Luvro muziejumi, 2027 m. kartu su Pompidou centru, *Vasarely Foundation* bei kitais partneriais iš užsienio Istorijų namuose surengsime parodą, skirtą Kazio Varnelio 110-osioms gimimo metinėms paminėti. 2024 metais atidaryta ir pirmoji mūsų paroda Japonijoje – joje pasakojame apie tremties istoriją ir japonų auditorijai pristatome net 50 mūsų kolekcijos eksponatų. Galime drąsiai teigti, kad mūsų paveldas domina ir įkvepia pasaulį.

Praėjusieji metai pasižymėjo ilgalaikiais projektais, kurie reikalauja mūsų kantrybės ir užsidegimo. Pabaigėme saugyklų perkraustymą, užtikrinome, kad mūsų eksponatai būtų saugomi geresnėmis sąlygomis, pradėjome ir Gedimino kalno tvarkybos darbus. Duris atvėrė naujas muziejaus padalinys – Pilininko namas. Šis projektas, kurį rengėme ne vienerius metus, tapo svarbiu žingsniu įgyvendinant mūsų misiją – pristatyti Lietuvos istoriją inovatyviai ir įtraukiai. Pilininko namas sulaukė savo lankytojo ir tapo ypač populiarus tarp užsienio turistų bei vilniečių. Pradėjome ir Naujojo arsenalo rekonstrukcijos projektą – pabaigėme pastato rekonstrukcijos projektavimą, kuriamos naujos ekspozicijos gairės.

Nepamiršome ir Ukrainos – mūsų parama karo alinamai šaliai tęsėsi visus metus. Organizavome restauravimo mokymus Ukrainos muziejininkams, siuntėme paramą, bendradarbiauome su ukrainiečių kūrėjais ir aktyviai dalyvavome iniciatyvose, kurios padeda išsaugoti jų kultūrinę atmintį. Rudenį duris atvėrė tarptautinė paroda „Kijevo Rusia. Pradžia“, pirmą kartą už Ukrainos ribų pasakojanti šios valstybės susikūrimo istoriją.

Esu tikra, kad 2024 metų pasiekimai rodo Lietuvos nacionalinio muziejaus gebėjimą būti ne tik paveldo saugotoju, bet ir lyderiu pristatant Lietuvos istoriją bei kultūrą namuose ir tarptautinėje erdvėje. Ateityje ir toliau sieksime kurti įtraukiantį, atvirą ir įkvepiantį muziejų visiems.

2024 metų statistika

2

Statistika

>381 515

Muziejų apsilankė

238 343

Muziejų virtualiai
apsilankė

10 189

Nemokamai apsilankė
ukrainiečių

38 654

Renginiuose
dalyvavo

>255 700

Pamatė parodas
užsienyje

1800

Pravesta edukacijų

28 814

Edukacijose dalyvavo
mokinių

4621

Edukacijose dalyvavo
suaugusiųjų

16 162

Ekskursijose dalyvavo

>60 000

Socialinių paskyrų
sekėjų

>10 700

El. naujienlaiškio
prenumeratorių

>2500

Paminėjimai
žiniasklaidoje

45

Surengta parodų

98 proc.

Apklaustų lankytojų
mus rekomenduočių
savo draugams
ir pažįstamiems

>1150

Aptarnauta fondų
lankytojų

>11 000

Įsigyta muziejinių
vertybių

>375 000

Muziejinių vertybių
perkelta į laikinas
saugyklas

>8323

Suskaitmeninta
muziejinių vertybių

~1,5 mln.

Saugome muziejinių
vertybių

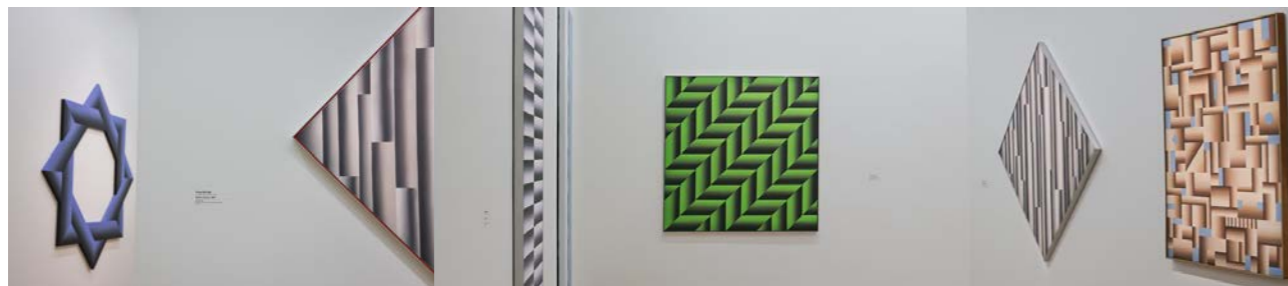
Mūsu stratēģija

3

Lietuvos sezonas Prancūzijoje

Lietuvos sezonas Prancūzijoje

Lietuvos sezonas Prancūzijoje 2024 – tai partnerystė tarp Lietuvos ir Prancūzijos grindžiama programa, kuri įvairiomis kultūros ir meno formomis, diskusijomis ir pristatymais supažindino Prancūzijos visuomenę su šiuolaikine Lietuva ir jos kultūra. Projektu buvo siekiama inicijuoti ilgalaikį Lietuvos organizacijų ir kūrėjų bendradarbiavimą su Prancūzijos partneriais. Sezo-

no programą vienijo idėja „Kitas tas pats“ – kvietimas per projekto veiklas Prancūzijoje pamatyti save kitame. Programa, subūrusi menininkus, mąstytojus ir visuomenės veikėjus, aprėpė platų šiuolaikinės kultūros reiškinių, medijų ir aktualių temų spektrą, įsitraukė į kūrybinius ieškojimus bei apmąstė praeitį, dabartį ir galimus ateities scenarijus.

Lietuvos sezono Prancūzijoje programa

- Kazio Varnelio kūrybos paroda „Kazys Varnelis. Optinis klasicistas iš Lietuvos“ Pompidou centre (Paryžius)
- „Etnografinis opartas“ Vasarely fonde – „Chroniques“ bienalės lydimoji paroda (Provanso Eksas)
- Diskusija „Permąstyti tapatybę: muziejai ir paveldas karo kontekste“ Luvre (Paryžius)
- MARTA programos stažuotės Luvre (Paryžius)
- Istorijų pasakojimo pasirodymas „Partizanių dainos“ Pasipriešinimo ir deportacijų muziejuje (Grenoblis)
- „Prancūzijos atgarsių Lietuvoje“ programa Vilniuje

Palaikome Ukrainą

5

Palaikome Ukrainą

Per paramos akciją „Ukrainos kultūra neturi kuo gintis“ Lietuvos žmonės paaukojo apie 10 tūkst. eurų. Paramos iniciatyvą rėmė 100 šalies muziejų, kuriuos vienija Lietuvos muziejų asociacija. Iniciatyvą organizavo Lietuvos nacionalinis muziejus, LRT ir „Stiprūs kartu“, akcijos partneriai – Lietuvos muziejų asociacija ir Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija.

Už akcijos metu paaukotus pinigus nupirka ir Ukrainos muziejams perduota beveik 200 vnt. restauravimo medžiagų ir įrangos.

Vasario mėn. iš Lietuvos nacionalinio muziejaus Restauravimo centro šios priemonės buvo pristatytos į Ukrainos nacionalinį istorijos muziejų – iš čia jos iškeliavo į kitus šalies muziejus.

Gauta įranga ir medžiagos suteikia galimybę ukrainiečiams restauratoriams ir toliau tęsti Ukrainos kultūros paveldo išsaugojimo darbus. Per praėjusius metus buvo restauruota daugiau nei 300 muziejinių vertybių. Stiprinant bendradar-

biavimą Lietuvos nacionalinio muziejaus Restauravimo centre vyko ir dviejų savaitių stažuotė Ukrainos specialistams, jie lankėsi muziejuose, restauravimo dirbtuvėse ir keitėsi žiniomis su Lietuvos kolegomis, plėtodami kultūrinius bei profesinius ryšius.

Lietuvos nacionalinio muziejaus Istorijų namuose rugsėjo mėn. atidaryta tarptautinė paroda „Kijevo Rusia. Pradžia“. Parodos autorių siekis – atskleisti valstybės, kurią dabartinė Ukraina laiko savo istorinėmis ištakomis, istoriją ir paveldą, šandien susiduriančius su rimtais klasojimo iššūkiais. Ekspozitai parodai skolino beveik dvi dešimtys muziejų ir institucijų iš septynių valstybių.

Spalio mėn. Vilniaus gynybinės sienos bastėje duris atvėrė Lietuvos nacionalinio muziejaus paroda „Qalqan. Krymo totorių raštai“. Parodoje eksponuojami iš Ukrainos atkeliavę menininko Rustemo Skybino kūriniai – tradiciniais Krymo totorių raštais išpuošti keraminiai skydai kalkanai.

Nesustokime ir toliau remkime Ukrainą!

Parodos

6

Parodos muziejuje

<p>01 24 „Jų akys žvelgia į sąžinę“ Vinco Kudirkos muziejus</p> <p>01 31 Monikos Radžiūnaitės tapybos paroda „Ir aš tik žmogus“ Kazio Varnelio namai-muziejus</p>	<p>05 08 „Moteris su kamera XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje“ Jono Šliūpo muziejus</p> <p>05 09 „Lozoraičių Lietuva: kai asmeniška tampa politiška“ Signatarų namai</p> <p>05 15 „Iš avilio“ Jono Basanavičiaus gimtinė</p> <p>05 18 26 Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos abiturientų baigiamųjų dailės darbų paroda Naujasis arsenalas</p> <p>05 29 Algimanto Kezio fotografijų paroda „Miestovaizdžiai“ Kazio Varnelio namai-muziejus</p>	<p>07 03 „Prezidento darbotogos“ Jono Šliūpo muziejus</p> <p>09 18 „Kijevo Rusia. Pradžia“ Istorijų namai</p> <p>09 25 „Žmonės ir struktūros. Algimanto Kezio ir Kazio Varnelio kūrybos dialogas“ Jono Šliūpo muziejus</p>	<p>11 06 „Albinas Elskus. Dangiškoji šviesa“ Kazio Varnelio namai-muziejus</p> <p>11 24 Rimaldo Vikšraičio fotografijų ir etnografinių žaislų paroda „Atgal į vaikystę“ Vinco Kudirkos muziejus</p> <p>11 27 „Antanas Sutkus. Saldus (nomenklatūros) gyvenimas“ Istorijų namai</p>
---	--	---	---

<p>02 28 Čekijos ir Lietuvos gražiausių knygų paroda Kazio Varnelio namai-muziejus</p>	<p>03 06 „Subtili mėlyna: ką matė stiklo akutės?“ Jono Šliūpo muziejus</p> <p>04 24 „Spąstai su centriniu šildymu“ (atnaujinta ir papildyta) Buvusi areštinė</p>	<p>04 04 Miglės Anušauskaitės komiksų paroda „Kas išsigando Šliūpo?“ Jono Šliūpo muziejus</p> <p>Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16-osios Deklaracija Signatarų namai</p> <p>06 09 „Objektas ir detalė: akmens amžiaus estetikos pasaulis“ Senasis arsenalas</p> <p>06 14 „Tautiška ir moderniška: tautinio modernizmo apraiškos Kudirkos Naumiestyje“ Vinco Kudirkos muziejus</p>	<p>06 05 „Filum granum: išskirtiniai XIII–XIV amžiaus žiedai Lietuvoje“ Vilniaus gynybinės sienos bastėja</p> <p>06 26 „Šimtmetis dainos ratu“ Istorijų namai</p>	<p>10 09 „QALQAN. Krymo totorių raštai“ Vilniaus gynybinės sienos bastėja</p> <p>10 16 „Nuo Šiaurės jūros iki Kūčių stalo“ Jono Šliūpo muziejus</p>
---	--	---	---	---

- Tarptautinė paroda
- Jungtinė paroda
- Muziejaus paroda

Keliaujame pas lankytojus

Parodos Lietuvoje

02 08

„Objektas ir detalė“
Joniškio istorijos ir kultūros
muziejus, Joniškis

05 13

„Objektas ir detalė“
Burbiškio dvaro istorijos
muziejus, Radviliškio r.

07 10

„Antanas Ingelevičius:
kūrėjas ir miestas“
Rokiškio krašto muziejus,
Rokiškis

09 21

„Iš avilio“
Dzūkijos nacionalinio parko
ir Čepkelių valstybinio gamtinio
rezervato direkcijos lankytojų
centras, Marcinkonys

11 08

„Etnografinis opartas
muziejų kolekcijose“
Panevėžio miesto dailės
galerija, Panevėžys

12 05

„Ritmo variacijos“
Beatričės Kleizaitės-Vasaris
menų galerija, Marijampolė

03 25

„Objektas ir detalė“
Ignalinos krašto muziejus,
Ignalina

04 25

„Miestų herbai
Lietuvos metrikoje“
Lietuvos Aukščiausias
teismas, Vilnius

06 14

„Po šimts pypkių!
Vilniečių pypkės
XVII–XIX amžiuose“
Mažosios Lietuvos istorijos
muziejus, Klaipėda

08 03

Architekto A. Paslaičio
dvarų piešinių paroda
Zanavykų muziejus, Šakių r.

10 02

„Paveldas – mano,
visuomenės, valstybės?“
Kristijono Donelaičio gimnazija, Kybartai

10 03

Kristijono Donelaičio
memorialinio muziejaus
Tolminkiemyje ekspozicija
Kristijono Donelaičio gimnazija, Kybartai

01 19

„Iš avilio“
Vištyčio regioninio parko
lankytojų centras, Vilkaviškio r.

Parodos užsienyje

09 14

„Kazys Varnelis.
Optinis klasicistas iš Lietuvos“
Pompidou centras. Paryžius, Prancūzija

10 02

„Chroniques“ bienalės lydimoji paroda
„Etnografinis opartas“
Vasarely fondas. Provanso Eksas, Prancūzija

10 16

„Išgyventi Sibirą:
lietuvių tremties istorija“
Karių, Sibiro kalinių ir pokario repatriantų
memorialinis muziejus, Tokijas, Japonija

Virtualios parodos

11 01–30

„Pasaulio dydžio Lietuva.
Mūsų migracijos istorija“

„Atverskime senąją knygą“

„Apdovanojimai iš Lozoraičių
šeimoms palikimo“

„The Oak Grove
of the Lithuanian National Rebirth“

„Fotografas Johanas Hiksa –
Verkių dvaro ir kunigaikščių
gyvenimo metraštininkas“

Įrengtos ekspozicijos

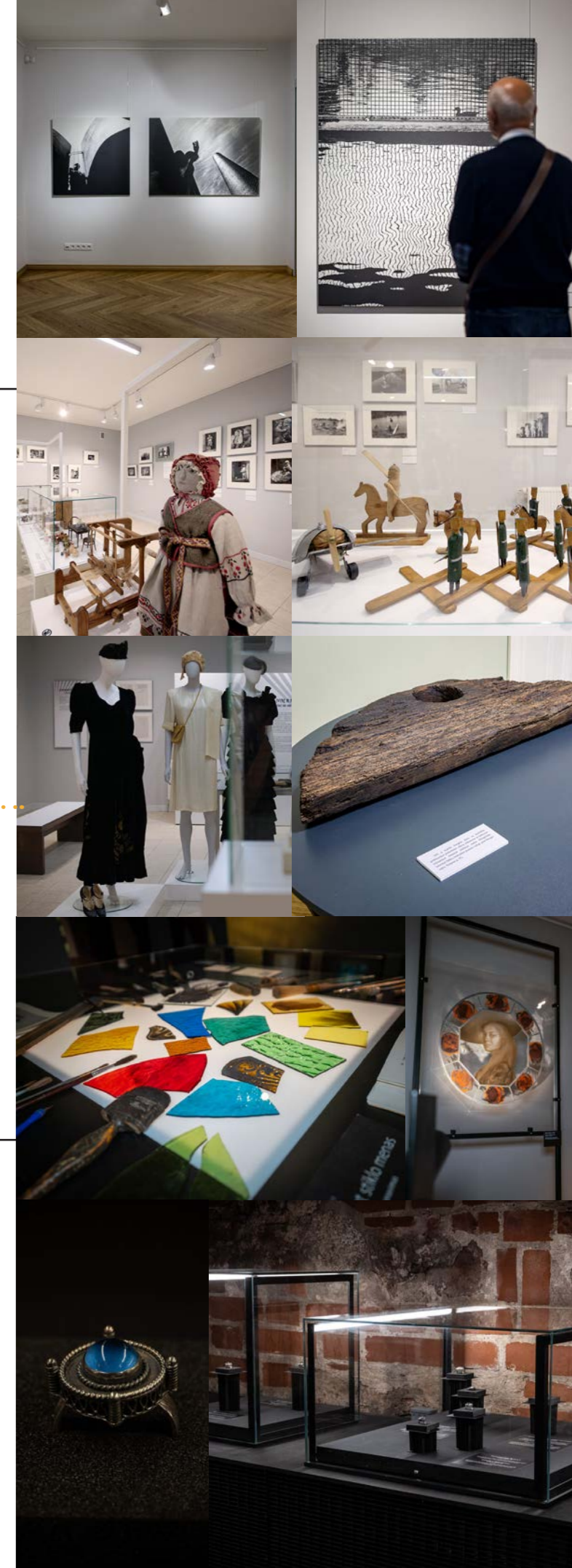
03 27

„Suprasti Lietuvą“
Pilininko namas

05 18

„Neužmiršti sukilėliai“
Gedimino pilies bokštas

„IšGILINAM“ – interaktyvus
maršrutas po Lietuvos
tautinio atgimimo ažuolyną
Jono Basanavičiaus gimtinė

Fondų naujienos

8

Fondų naujienos

>11 000

Įsigyta muziejinių
vertybių

Lietuvos nacionalinis muziejus – vienas pirmųjų viešų muziejų Lietuvoje. Šiandien jis saugo daugiau nei pusantro milijono muziejinių vertybių – tai didžiausia kolekcija šalyje – ir vienija dvylika padalinių.

2024 metais buvo ženkliai papildytas fotografijų ir negatyvų rinkinys.

LNM lituanistinės fotografijos ir negatyvų rinkinys, kurį sudaro per 250 tūkst. saugojimo vienetų, yra gausiausia Lietuvos atminties institucijose saugomų fotografinių vaizdų kolekcija. Pastaruoju metu muziejus intensyviai vykdo derybas su fotomenininkais ar jų palikimo saugotojais, siekdamas įgyti žinomų Lietuvos fotografų autorinius archyvus, o turtindamas atspaudų, ypač autorinių, kolekciją taiko specifinę atranką atsižvelgdamas į rinkinyje esamas spragas, kurios atsirado dėl ilgą laiką sutelkto dėmesio į sostinės ir svarbiausių Lietuvos valstybinių įvykių fotofiksacijų kaupimą. Šiomet buvo įsigyti keturių vyresniosios kartos Lietuvos fotomenininkų: Antano Sutkaus, Valerijos Dichavičienės, Vaclovo Strauko, Aleksandro Macijausko – darbai.

Antano Sutkaus fotografijų ciklas „Nomenklatūra“. Muziejus per kelerius metus ketina įsigyti fotografo autorinio archyvo dalį, kurią sudaro apie 6000 vin-

tažinių atspaudų ir 37 000 negatyvų. Šios kolekcijos vertės išskirtinumą lemia keli aspektai: autorystė, meninė vertė (A. Sutkus – tarptautiniu mastu pripažintas menininkas, laikomas vienu iškiliausių humanistinės fotografijos atstovų), istorinė vertė, retumas (vienintelė šios temos fotografijų kolekcija visoje Lietuvoje, reta – visų socialistinio režimo respublikų kontekste), įvairiapusiškumas, išsamumas (kolekcija gausi, ją sudaro ne vien oficialinės nuotraukos, bet ir vaizdai iš nomenklatūros kasdienybės gyvenimo). 2024 m. muziejus surengė parodą iš šio ciklo, o Vokietijos meno leidykla „Steidl“ šios kolekcijos pagrindu parengė leidinį *The Sweet Life [of Nomenklatura]* (sud. Thomas Schirnböck).

Valerijos Dichavičienės fotografijų ciklas „Portretai“. Ciklas atskleidžia XX a. antros pusės – XXI a. pradžios žinomas Lietuvos meno ir kultūros asmenybes, jų kūrybinę erdvę ir kartu iliustruoja jų gyventą laikmetį. Fotografijų rinkinyje dominuojant fotografų vyrų darbams, muziejus siekia kryptingai ir sistemingai kaupti moterų fotografijų kolekciją. Jau turimus A. Jurašaitytės, M. Znamierowskos-Prüfferowos, S. Urbonavičiūtės-Subačiuvienės, O. Pajedaitės fotografijų rinkinius papildė lyriška V. Dichavičienės kūryba.

Vaclovo Strauko fotografijų ciklas „Paskutinis skambutis“. Tai išraiškinga meninė mokyklos švenčių, mokytojų ir mokinių santykių, moksleiviškos kasdienybės fotofiksacija. Fotografijos papildė kryptingai formuojamą pagrindinių XX a. fotografų nuotraukų kolekciją, nes muziejus iki šiol V. Strauko darbų neturėjo. Taip pat buvo užpildyta Klaipėdos miesto vaizdų spraga ir ženkliai papildyta mokyklos švenčių ir švietimo tema.

Aleksandro Macijausko fotografijų ciklas „Vasara“. Tai dokumentinis-reportažinis ciklas, vaizdžiai atspindintis sovietinio laikotarpio poilsio kultūros tradicijas. Priešingai nei ciklai „Veterinarijos klinika“ ar „Kaimo turgūs“, ši tema mažiau išpopuliarinta ir kaip vientisas ciklas ar ciklo dalis į valstybės disponuojamas kolekcijas nėra patekusi.

Monstrancija sukurta 1957 metais, kai Kazys Varnelis, bendradarbiaudamas su kitais lietuvių menininkais ir statytojais,

kūrė Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų vienuolyno koplyčios interjerą Putname, Konektikuto valstijoje (JAV). Monstrancijos puošyboje galima įžvelgti šiuos bruožus: luną juosia besimainančių trikampių ir pusmėnulių raštai, o monstrancijos apatinė dalis, primenanti modernistinę architektūrą, sukuria netikėtą ir estetiškai stiprų efektą.

Monstrancijos atvykimas į Lietuvą – puikus pavyzdys, kaip svarbu išsaugoti mūsų kultūros artefaktus.

2024 metais po daugiau nei pusamžį trunkančio bendro gyvenimo Vitalius (70 m.) ir Albinas (85 m.) sumainė aukso žiedus humanistinėje santuokos ceremonijoje. Šį dviejų vyrų meilę liudijantį istorinį įvykį patvirtino daugiau nei 20 tūkst. liudininkų, o santuokos liudijimas perduotas Lietuvos nacionaliniam muziejui. Muziejus LGBT+ bendruomenės gyvenimą atspindinčius eksponatus kaupti pradėjo dar prieš porą metų, todėl Vitaliaus ir Albino santuokos liudijimas esmingai papildys jau sukauptą medžiagą.

Muziejinių kompetencijų ugdymo programa „Marta“

Muziejinių kompetencijų ugdymo programa „Marta“

Lietuvos nacionalinio muziejaus administruojamos muziejinių kompetencijų ugdymo programos MARTA antrieji metai buvo itin produktyvūs:

- Vyko net **36** mokymai, seminarai ir diskusijos.
- Mokydamiesi kartu Lietuvos muziejų specialistai praleido net **267** valandas.
- Sulaukta **1003** dalyvių.
- Įvyko **4** pažintiniai vizitai į užsienio muziejus (Jungtinės Amerikos Valstijos, Nyderlandai, Prancūzija, Lenkija).
- Žinios tobulintos muziejinės edukacijos, ekspozicijų ir parodų kūrimo, rinkinių vadybos ir universalaus dizaino bei prieinamumo srityse.
- MARTA lektorių tinklą papildė **48** nauji muziejininkai.
- Kiekvienas lektorius tam, kad išmokyti mokyti, įgytų patirties geriausiuose muziejuose ir mokyti kitus, skyrė net po **94** valandas savo laiko.
- Taip pat dalyvauta Londone vykusioje „MuseumNext“ konferencijoje bei stažuotasi Marselyje veikiančiame MUCEM muziejuje.
- Kompetencijų bibliotekoje šiuo metu galima peržiūrėti **11** skirtingų mokymų.
- Šiomet pirmą kartą vyko edukatorių stovykla, kurioje dalyvavo **58** edukatoriai iš visos Lietuvos. Stovykloje semtasi patirties iš vietos ir užsienio specialistų, klausyta pranešimų, dalyvauta diskusijose ir mokymuose.

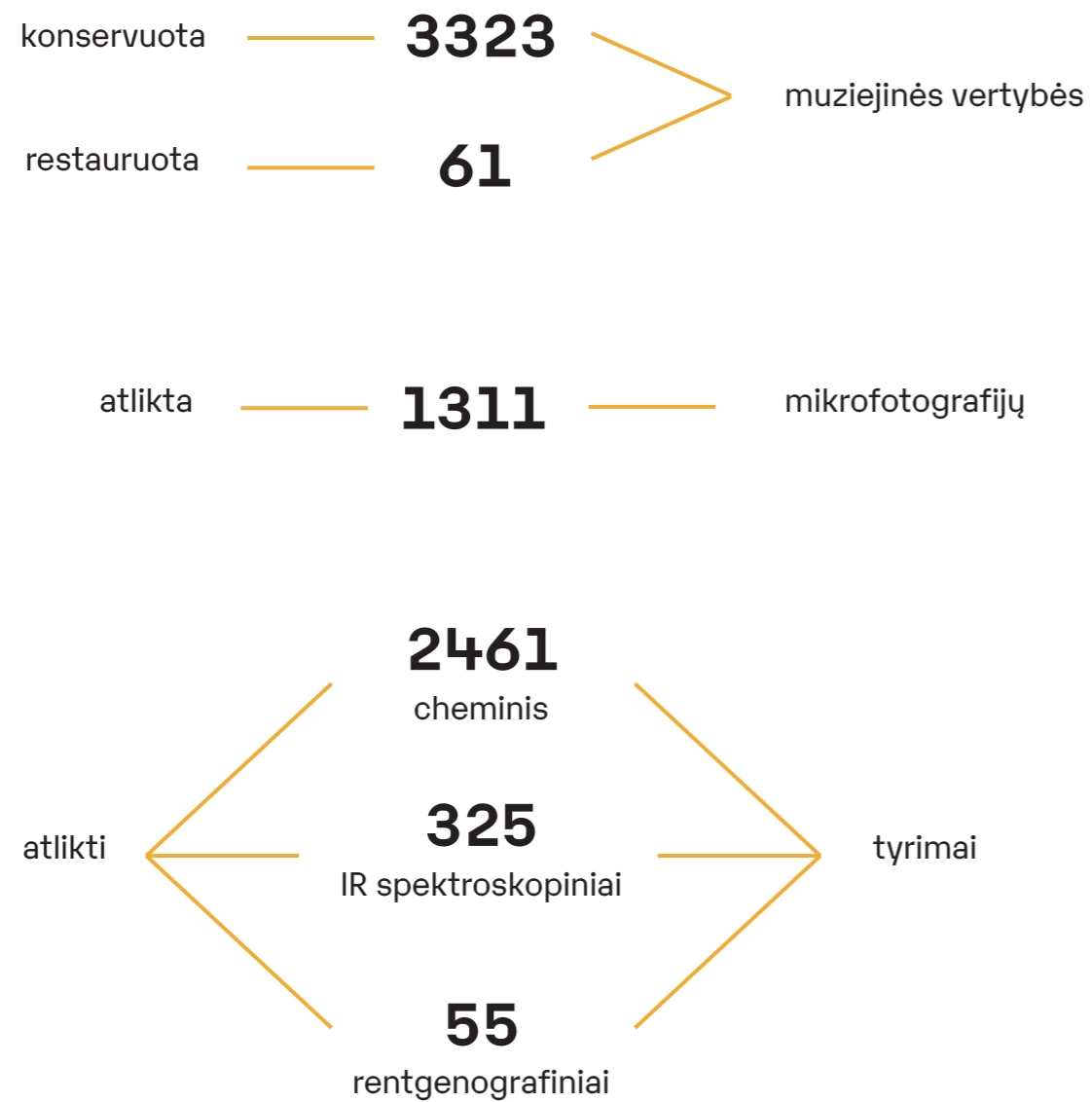

Restauravimo centro pasiekimai

10

Restauravimo centro pasiekimai

Per 2024 metus

Prieš

Po

Skulptūra „Angelas“

Medis, drožyba, polichromija
LNM EMM 1125
Restauravo Gintarė Laurinėnienė ir Mindaugas Būga

Kryželis su Nukryžiuotuoju

XIX a. pr.
Medis, vario ir cinko lydinys
Rasta Algirdo g. 48, Vilniuje, 2023 m.
Tyrimus atliko Vikinta Černeckytė
Restauravo Viktorija Grigienė

Prieš

Po

Dėžutė su dangteliu, inkrustuota gintaro gabaliukais.

Lietuva, XX a. I pusė
Priklausė Lozoraičių šeimai
LNM IM-13851
Restauravo Rasa Nazarovaitė

Prieš

Po

Edukacijos

11

Edukacijos

22

naujos edukacijos
(2 iš jų nuotolinės)

104

siūlomos edukacinės
veiklos mokykloms

80

edukacinės veiklos,
įtrauktos į Kultūros
paso paslaugų rinkinį

2

įrengtos edukacinės
klasės

57

surengtos išvažiuojamosios
edukacijos mokyklose

56

nauji edukaciniai užsiėmimai,
įtraukti į Kultūros paso
paslaugų rinkinį

1

parengta integruota
istorijos-geografijos
pamoka 6 klasėms

Muziejus kitaip

12

Muziejus kitaip

2024 metai buvo reikšmingi muziejaus istorijoje – lankytojams duris atvėrė naujas **Pilininko namo muziejus** su ekspozicija „Suprasti Lietuvą“. Ši ekspozicija, papildyta naujai parengtų teminių edukacinių veiklų, ekskursijų ir renginių programa, tapo svarbiu traukos objektu lankytojams. Muziejaus edukacinių veiklų krepšelis buvo praturtintas naujais teminiais užsiėmimais mokiniams, o Signatarų namų edukatoriai surengė

net 57 išvažiuojamąsias edukacijas mokyklose, taip pasiekdami platesnę auditoriją ir skatindami istorijos pažinimą.

Lankytojų skaičius augo ir dėl naujo formato renginių – **pabėgimo kambarių, teminių protmūšių, šeimoms skirtų popiečių etnografijos temomis**, taip pat renginių mokytojams, senjorams, bendruomenėms ir negalią turintiems lankytojams. Šie renginiai leido muziejui praplėsti auditoriją ir tapti atviru bei įtraukiu kultūros centru.

Populiarinant muziejaus ekspozicijas, parodas ir fondus, buvo pasiūlyta plati renginių programa, apėmusi visus muziejaus padalinius. Tarp svarbiausių renginių:

- **Muziejų nakties** ir **Kultūros nakties** programos,
- Pilininko namo atidarymas,
- **Europos archeologijos dienos**,
- **Viduramžių šventė** ir renginys „Alberio kalavijas“,

- **Istorijų festivalis „Mano migracijos istorija“**,
- **Ažuolyno gimtadienio šventė**,
- kūrybinės stovyklos vaikams,
- renginiai, skirti svarbioms valstybės datoms – Vasario 16-ajai, Kovo 11-ajai ir Liepos 6-ajai.

Be to, buvo parengtos parodų lydimųjų renginių programos, kurios leido lankytojams giliau pažinti pristatomas temas.

Muziejus taip pat aktyviai dalyvavo tarptautinėje veikloje ir stiprino ryšius su muziejų bendruomene. 2024 metais muziejus buvo:

- **Europos archeologijos dienų** atstovas,
- **Tarptautinės muziejų tarybos (ICOM)** narys,
- **Baltijos jūros regiono pilių ir muziejų asociacijos** narys,

- **Tarptautinės istorijos muziejų asociacijos** narys,
- **Azijos kolekcijų tinklo** narys,
- aktyviai dalyvavo **Baltijos šalių numizmatų asociacijos** veikloje,
- įsitraukė į **Baltijos muziejų** tinklą.

Šiais metais muziejus taip pat parodė kūrybinį potencialą dalyvaudamas pirmą kartą Lietuvoje organizuotame **kultūros hakatone HACKcultureATHON**, kuriame dalyvavo net dvi Lietuvos nacionalinio muziejaus komandos. LNM komanda laimėjo šį hakatoną su projektu „Vilniaus adresų mozaika“ – skaitmenine platforma, kuri leis ateityje plačiai auditorijai atrasti ir tyrinėti istorinę Vilniaus miesto informaciją. Šis projektas parodė muziejaus gebėjimą pasitelkti šiuolaikines technologijas, kad kultūros paveldas būtų prieinamas ir aktualus XXI amžiaus lankytojams.

Vienas svarbiausių renginių „Prancūzijos atgarsių Lietuvoje“ programoje – prancūzų menininko Saype, garsėjančio gigantiškomis freskomis natūralioje aplinkoje, efemeriškas kūrinys ant Gedimino kalno.

Saype yra ekologiškų dažų, pagamintų iš kreidos ir anglies, išradėjas. Šie dažai yra draugiški aplinkai ir nekenkia gamtai. Siekdamas užtikrinti minimalų poveikį aplinkai, menininkas metus vykdė tyrimus, o projektas buvo suderintas su atsakingomis institucijomis. Freska buvo kuriama rugsėjo 6–16 dienomis, o oficialus jos pristatymas visuomenei įvyko rugsėjo 17 dieną per „Prancūzijos atgarsių Lietuvoje“ programos renginį.

Ilgamžė tradicija šiuolaikiškai. Tautinio kostiumo dienos proga Lietuvos nacionalinis muziejus supažindino su unikalių etnomados aprangos priedų ir aksesuarų linija.

Su šūkiu „Savo kultūrą ant podiumo statome patys“ patys darbuotojai pristatė vienetinius rankų darbo tekstilės gaminius.

Etnomados linijos asortimentą sudaro originalių muziejuje saugomų eksponatų rekonstrukcijos ir profesionalų sukurtos interpretacijos.

„Tylusis“ koncertas ant Gedimino kalno. Gedimino kalno viršūnėje esanti aikštelė atveriamą naujoms veikloms. Muziejui labai svarbu ne tik išsaugoti paveldą, bet ir nuolat kurti ryšį su bendruomenėmis. Tokie unikalūs projektai, kuriuose susilieja tolima ir dar visai nesena istorija su muzika bei legendiniais atlikėjais, padeda pakviesti visuomenę labiau domėtis įvairiapuse muziejų veikla, dažniau juose lankytis.

Rugpjūčio 22 d. vilniečiai ir miesto svečiai buvo kviečiami į pirmąjį istorijoje „tylųjį“ koncertą ant Gedimino kalno. Andriaus Mamontovo koncertas buvo ypatingas ne vien dėl išskirtinės vietos. Koncerto data pasirinkta neatsitiktinai – jis surengtas 35-ųjų Baltijos kelio metinių minėjimo išvakarėse. Šis atlikėjas savo kūryba irgi prisidėjo prie svarbaus Lietuvos virsmo – išlaisvėjimo.

Siekiant saugoti nacionalinį paveldą, koncerto metu buvo imtasi tam tikrų saugumo priemonių. Viena jų – ribotas

viety skaičius. Renginio garso tarša ir jo poveikis aplinkai buvo sumažinti iki minimumo. Vietoj įprastai muzikos įgarsinimui naudojamų priemonių koncerto dalyviai pasirodymo klausė per moderniausių bevielių ausinių tinklą, kuris prisidėjo prie unikalios audiovizualinės renginio patirties.

2024-ieji buvo metai, kupini augimo, pokyčių ir naujų idėjų. Muziejus ne tik pasiekė naujas auditorijas, bet ir tapo aktyvia bendruomenės dalimi, skatinančia pažinti istoriją, kurti bei įtraukti visus visuomenės narius. Šiais metais pasiektas rezultatas – tai svarbus žingsnis įgyvendinant muziejaus misiją.

Leidybos naujienos

13

Leidybos naujienos

2024 metai pasižymėjo istoriniu požiūriu išskirtinio turinio publikacijomis, kurioms buvo surinkta, susisteminta ir patrauklia forma pateikta unikali, išliekamąją vertę turinti medžiaga.

Katalogai „Lozoraičių Lietuva: kai asmenišką tampa politiška“ ir „Kijevo Rusia. Pradžia“ praplečia ir papildo svarbias šių metų parodas: pirmoji prakalbina unikalią Lozoraičių šeimos paveldą, o antroji pristato moksliniais tyrimais, rašytiniais šaltiniais ir autentiškais archeologiniais eksponatais pagrįstą Kijevo Rusios, kurią dabartinė Ukraina laiko savo ištakomis, istoriją.

Dvikalbis, anglų ir prancūzų kalbomis išleistas katalogas „Kazys Varnelis. Le classiciste op de Lituanie / The Op Classicist from Lithuania“ lydėjo tiek parodą Paryžiuje, Pompidou moderniojo meno centre, tiek parodą „Etnografinis opartas“ Vasarely fonde Provanso Ekse. Jame skelbiami kuratorių tekstai apie menininką ir jo gyvenimo kontekstus supažindina užsienio meno gerbėjus su Lietuvos oparto meistru Kaziu Varneliu.

Itin reikšmingos ir prelato Kazimiero Stepono Šaulio dokumentų bei Jono Janušausko Igarkos dienoraščio publikacijos. Jos suteikia galimybę susipažinti su iki šiol neskelbtais, tačiau mūsų istorijai svarbiais šaltiniais, saugomais Lietuvos nacionaliniame muziejuje.

Metų pabaigoje skaitytojus nudžiugino ir labai lauktas leidinys, pristatantis dar visai neseniai į dienos šviesą iškeltą fotografo Antano Ingelevičiaus fotoarchyvą.

Didelę išliekamąją vertę turinčių fotoalbumų lentyna šiemet pasipildė fotografo Algimanto Kunčiaus nuotraukų albumu, kviečiančiu susitikti su iškiliausiais kultūros ir meno žmonėmis, o skaitytojų jau pamėgtas, antrą kart perleistas katalogas „Pasaulio dydžio Lietuva“ šiemet tapo prieinamas ir elektroniniu formatu.

Šie leidiniai ne tik praplečia kultūros lauko suvokimą, bet ir suteikia galimybę patirti Lietuvos istoriją įvairiais formatais.

Parodų katalogai

Sud. Marguerite de Merode ir Vilma Bukaitė
Lozoraičių Lietuva: kai asmenišką tampa politiška. Parodos katalogas / Lozoraitis Lithuania: when Personal Becomes Political. Exhibition Catalogue

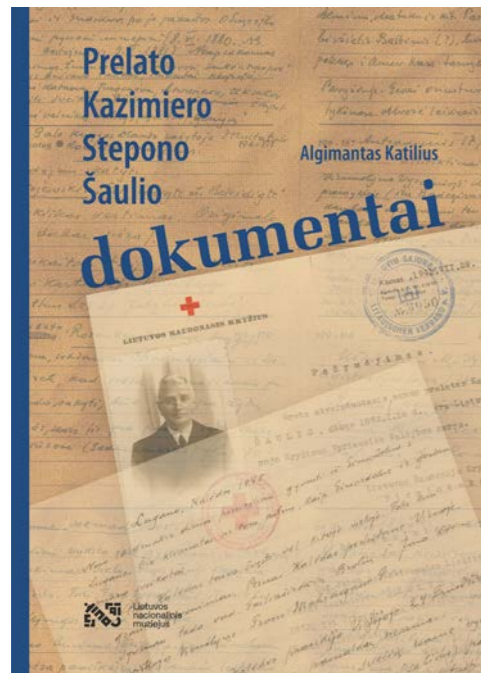

Sud. dr. Rūta Kačkutė, Sigita Mikšaitė, Eglė Zaveckienė
Kijevo Rusia. Pradžia. Tarptautinės parodos katalogas / Kyivan Rus'. Origins. An International Exhibition Catalogue

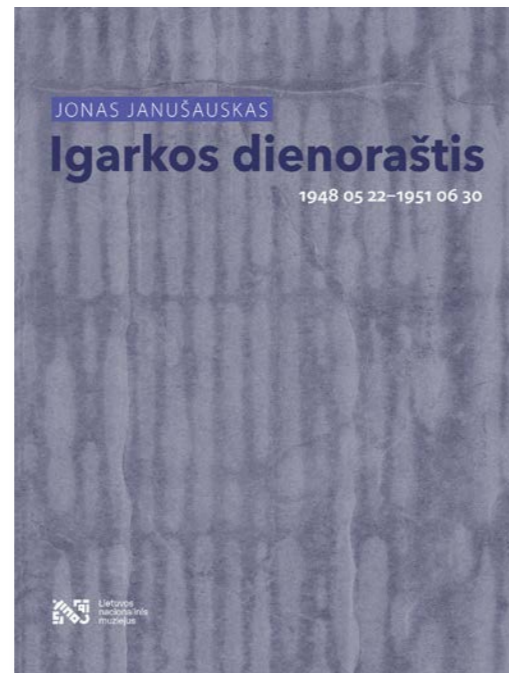

Sud. Michel Gauthier, Indrė Urbelytė
Kazys Varnelis. Le classiciste op de Lituanie / The Op Classicist from Lithuania

Knygos

Sud. Algimantas Katilius
Prelato Kazimiero Stepono Šaulio dokumentai

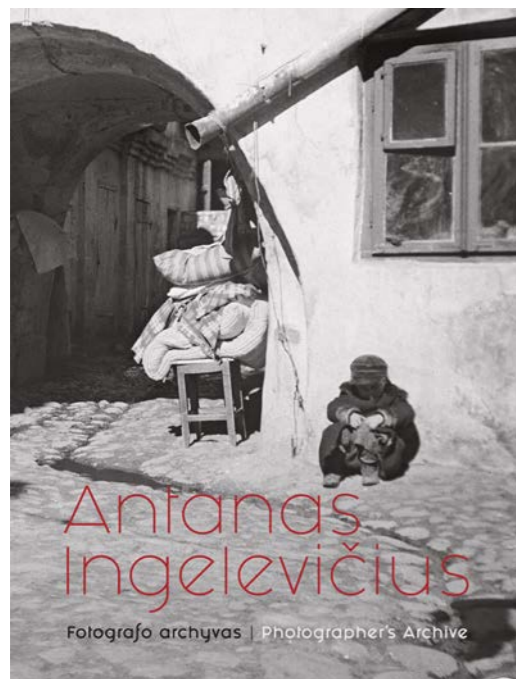

Jonas Janušauskas
Igarokos dienoraštis. 1948 05 22–1951 06 30

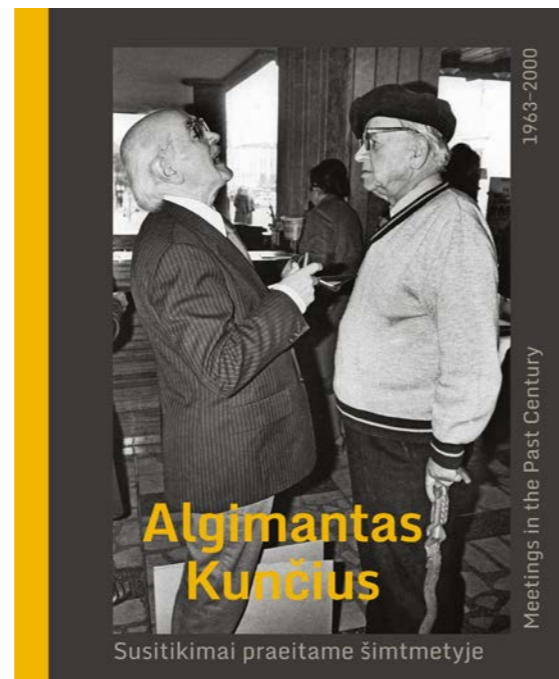
Elektroninės knygos

Sud. Giedrė Milerytė-Japertienė
Pasaulio dydžio Lietuva: mūsų migracijos istorija

Sud. Gytis Grižas, Vitalija Jočytė
Antanas Ingelevičius. Fotografo archyvas / Photographer's Archive

Sud. Onutė Butkutė, Algimantas Kunčius
Algimantas Kunčius. Susitikimai praeitame šimtmetyje, 1963–2000 / Meetings in the Last Century, 1963–2000

Susipažinti su Lietuvos nacionalinio muziejaus leidiniais galima virtualiame knygyne: [spausti čia](#)

Muziejus bendruomenėms

14

Muziejus bendruomenėms

Vaikams, turintiems autizmo spektro sutrikimų

12

kūrybinių užsiėmimų
168 dalyviai

Jaunimui su intelekto negalia

1

bandomoji ekskursija
jaunuoliams, kurią
vedė judėjimo negalią
turinti gidė
22 dalyviai

1

specialus polapis
muziejaus svetainėje
lietuvių gestų kalba

Lankytojams su judėjimo negalia

3

pažintiniai apsilankymai
muziejuje
45 dalyviai

Lankytojams su regos negalia

3

patirtiniai užsiėmimai
„Vilnius patiria“
47 dalyviai

Lankytojams su klausos negalia

10

Rankų šešėlių teatro
kūrybinių dirbtuvių
100 dalyvių

1

transkribuotas vaizdo
įrašas pasakos
„Lukošiukas“ motyvais

1

specialus polapis
muziejaus svetainėje
lietuvių gestų kalba

Projektas „Socialinis receptas“, skirtas vienišioms senjoroms

59

kūrybiniai užsiėmimai
446 dalyviai

6

pasiūlytos veiklos

Ukrainiečių bendruomenė

10

paskaitų apie meną
112 dalyvių

Parodos „Kijevo Rusia. Pradžia“
ekskursijos ukrainiečių kalba

Projektai

2

įgyvendinti valstybės finansuojami
projektai „Nebelsti. Atidaryta!“,
„SANTAKOS“

Apie mus kalba

15

Apie mus kalba

” Puikios ne tik parodos, bet ir darbuotojai.
Gabrielė

” Be galo įtraukianti ir įdomi paroda!
Ačiū jos kūrėjams!!!

” Ačiū už labai įdomią parodą apie
emigraciją ir gidei už edukaciją
vaikams. Džiaugiamės jus atradę!
V.V.

” Greatly enjoyed the migration
exhibition and learning about
the impact of Lithuanians
both at home and abroad.
USA

” Aktualios, reikalingos, įtrau-
kiančios parodos! Ačiū už
buriamą bendruomenę.
Rūta

” Nuoširdus dėkui už labai įdomų
pasakojimą ekskursijoje
„Tarp klodų ir kodų“!
Laima

” Stiprūs pojūčiai. Džiugu, kad surinkta
nemažai muziejinių vertybių. Matosi
įdėtas darbas. Puikiai išpildyta.
Ugnė

” Puiki naujoji paroda! Ačiū už
galimybę išvysti Ukrainos aukso
fondo eksponatus!

” Ačiū, kad galima viską liesti.
VYTIS 6 M.

” Two very interesting and educational
exhibitions. Thank you very much.
Susan, Australia

” Labai dėkui. Ypač, kad visada
būna pagalgota apie vaikus, mes,
tėvai, ramiai galim klausytis,
o jie turi savo veiklą. Sėkmės!

” An absolutely fantastic museum,
such thought provoking exhibits and
celebrations of Lithuanian culture.
Thank you.
Emily, London

” AMAZING. Labai patiko paroda, labai buvo
verta čia priversti senelius ateiti, labai
mums patiko Varnelio nuolatinė darbų
paroda, bet LABIAUSIAI patiko antrame
aukšte esanti vitražų paroda.

” Labai smagu buvo pamatyti tokią
šiuolaikišką, įtraukią ekspoziciją.
Sėkmės muziejininkams! Linkėjimai
iš V. Grybo memorialinio muziejaus.
Rūta ir Rasa

2025 metų planai

16

2025 metų planai

02

- Gražiausių lietuviškų ir čekiškų knygų paroda
Kazio Varnelio namai-muziejus
- Vilniaus knygų mugė
Lietuvos parodų ir kongresų centras LITEXPO
- **ISPANIJA**
- „Etnografinis opartas“
Istorijos muziejus, Valensija

04

- „Istorija vizgina uodegą“
Istorijų namai
- Ukrainos vėliavos su poezija
Signatarų namai

06

- „Nešventieji radiniai“
Senasis arsenalas
- „Karalienė, karalystė ir jausmai“
Istorijų namai
- Paroda rūsioose
Signatarų namai
- „19490216: Apsisprendimo šifras“
Vincas Kudirkos muziejus
- **ISPANIJA**
- „Austas valstybingumas (kontušo juostos)“
Istorijos muziejus, Valensija

08

- Marios Baranauskos fotografijų paroda „Sugrįžimai“
Ignalinos krašto muziejus

10

- Leizerio Kagano karikatūros
Jono Šliūpo muziejus
- LNM 170-ajam gimtadieniui skirta paroda
Virtuali erdvė

01

- LNM 170-ojo gimtadienio vieno eksponato paroda
Pilininko namas, Senasis arsenalas, Naujasis arsenalas, Istorijų namai, Gedimino pilies bokštas, Signatarų namai, Vilniaus gynybinės sienos bastėja, Kazio Varnelio namai-muziejus, Buvusi areštinė, Jono Basanavičiaus gimtinė, Vincas Kudirkos muziejus, Jono Šliūpo muziejus

03

- Aleksandro Macijausko ir Vaclovo Strauko vasaros fotografijos
Jono Šliūpo muziejus
- **JAPONIJA**
- „Išgyventi Sibirą: lietuvių tremties istorija“
Tsuruga Port of Humanity

05

- „Plyta prie plytos“
Vilniaus gynybinės sienos bastėja
- „Reivo archeologija“
Lukiškių kalėjimas, Vilnius

07

- Rimaldo Vikšraičio fotografijų ir etnografinių žaislų paroda „Atgal į vaikystę“
Jono Šliūpo muziejus
- Rytrūsių tema ekspozicijoje
Vincas Kudirkos muziejus
- „Antanas Ingelevičius: kūrėjas ir miestas“
Biržų krašto muziejus

09

- Vieno eksponato paroda „Laužemės Madona“
Kazio Varnelio namai-muziejus

11

- „Ant Paryžiaus parodų bangos“
Istorijų namai

- Tarptautinė paroda
- Jungtinė paroda
- Muziejaus paroda

Dėkojame visiems darbuotojams, lankytojams, partneriams
už prasmingus ir kūrybingus 2024-uosius metus.

Laukiame jūsų, lankytojai,
jau 2025-aisiais metais!

Lietuvos nacionalinis muziejus

Senasis
arsenalas

Naujasis
arsenalas

Gedimino
pilies
bokštas

Buvusi
areštinė

Signatarų
namai

Vilniaus gynybinės
sienos bastėja

Kazio Varnelio
namai-muziejus

Pilininko
namas

Jono
Basanavičiaus
gimtinė

Jono
Šliūpo
muziejus

Vinco
Kudirkos
muziejus

Istorijų
namai